K. Ü. Kastamonu Eğitim Dergisi 23 (4), 1733-1752

Ortaokul Öğrencilerinin Türkçe Dersine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

Measuring The Attitudes Of Secondary School Students Towards Turkish Language With Regard To Various Variables

Kemal Zeki ZORBAZ
Mustafa Kemal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, Antakya, Hatay

Mehmet HABEŞ
Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enst., Türkçe Eğitimi ABD, Antakya, Hatay

Makalenin Geliş Tarihi : 29.06.2014 ***Yayına Kabul Tarihi: 10.03.2015***

Özet

Bu çalışmada, İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8.Sınıflar) Öğretim Programında yer alan Türkçe Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin faktör yapısının incelenmesi ve çeşitli değişkenler çerçevesinde ölçülmesi amaçlanmıştır. Nedensel karşılaştırma modelindeki bu araştırmanın çalışma grubunu; Hatay il merkezi, ilçe ve köy bölgelerinden seçilen okullarda öğrenim gören 752 ortaokul öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmada şu sonuçlara ulaşılmıştır: İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8.Sınıflar) Öğretim Programında yer alan Türkçe Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin 16 madde şeklinde, toplam varyansın % 49'unu açıklayan iki faktörlü bir yapı gösterdiği belirlenmiştir. Ortaokul öğrencilerinin çoğunun (% 59,9) Türkçe dersine yönelik tutumlarının olumlu olduğu belirlenmiştir. Kızların Türkçe dersine yönelik tutumu erkeklere göre daha olumludur. 5.sınıf (% 74,1'i olumlu) öğrencilerinin 6, 7 ve 8.sınıftakilere göre Türkçe dersine yönelik daha olumlu tutuma sahip oldukları tespit edilmiştir. Anne ve babanın öğrenim durumu anlamlı bir farklılık oluşturmamıştır. Günlük tutanların Türkçe dersine yönelik tutumu tutmayanlara göre daha olumludur. Okuma alışkanlığı olanların ve okuma alışkanlığı yönünden olumlu öz değerlendirmelerde bulunanların Türkçe dersine yönelik tutumları, daha az okuyanlara ve öz değerlendirmeleri olumsuz olanlara göre daha olumludur. Türkçe dersine karşı daha olumlu tutuma sahip öğrencilerin ödev yapmakta daha istekli olduğu, Türkçe ödevlerini yapma sıklığının Türkçe dersine yönelik tutumda geniş düzeyde etkili olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Türkçe öğretimi, Türkçe dersine yönelik tutum, ortaokul öğrencileri.*

Abstract

This study aims to study the factor structure of Attitude towards Turkish Language Lesson Scale included in Primary School Turkish Language Lesson (6th, 7th, 8th Grades) Teaching Curriculum (2006) and to measure the attitudes of secondary school students towards Turkish

Language with regard to various variables. Study group of this causal-comperative research consisted of 752 secondary-school students attending schools selected from different districts of Hatay province. Conclusions of this study: It was found that Attitude towards Turkish Language Lesson Scale included in Primary School Turkish Language Lesson (6th, 7th, 8th Grades) Teaching Curriculum had a two-factor structure in 16 items, explaining 49% of the total variance. It was also found that most of (59,9 %) secondary school students' attitude towards Turkish Language lesson was positive. The female students' attitude towards Turkish Language lesson was more positive compared to the boys. The 5th grade students had more positive attitudes (74,1% positive) towards Turkish Language lesson when compared to the 6th , 7th and 8th graders. Educational background of parents did not cause a significant difference. Attitude towards Turkish Language lesson of students, who kept diaries, was more positive compared to the ones who did not. Attitude towards Turkish Language lesson of students who read 1 to 3 books other than schoolbooks within the last year was lower compared to those who read 4 to 15 books. Attitude towards Turkish Language lesson of students who had positive evaluations about themselves was more positive compared to those who had negative evaluations. It was found that the students who always made Turkish Language lesson homeworks had more positive attitude.

Keywords: *Turkish instruction, attitude towards Turkish Language lesson, secondary school students.*

1. Giriş

İnsanın çok boyutlu yapısına koşut olarak eğitimde; bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor alanlara yönelik sınıflandırmalar ve hedefler oluşturulmuştur. İnsanın öğrenmesiyle ilgili ilgi, tutum, güdü, değer gibi psikolojik özellikler duyuşsal alan içerisinde ele alınmıştır. Bloom (1998, s.86-101), konuyla çeşitli çalışmalara dayanarak; bir dersle ilgili olumlu duyuşsal özelliklerin başarıyı olumlu yönde etkilediğini ifade etmiştir. Erden (1995, s.99) öğrencilerin bir dersle ilgili duyuşsal özelliklerinin en önemli göstergelerinden birinin o derse yönelik tutumları olduğunu belirtir. Erkuş (2003, s.156) tutumların, insan davranışlarının en önemli tayin edicilerinden biri olduğunu belirtmiştir.

Thurstone (1928, s.531) tutumu "insanın herhangi bir konu hakkındaki eğilimleri ve duygularının, önyargıları ya da taraflılıklarının, önyargılı düşünceleri, korkuları ve kanaatlerinin genel toplamı" olarak ifade etmiştir. Fishbein ve Ajzen (1975, s.6), araştırmacıların uzlaştıkları şekilde, tutumu, "belirli bir nesneye karşı, öğrenilmiş, tutarlı bir biçimde olumlu ya da olumsuz tepkide bulunma eğilimi" olarak tanımlamışlardır.

Tavşancıl'a (2002, s.71-72) göre tutumlar; tepkide bulunmaya ilişkin bir eğilimdir, ilgili objeye ilişkin bir yanlılık oluşturur, doğuştan gelmez, yaşantı yoluyla öğrenilir, geçici değildir, belli bir süre devamlılık gösterir, olumlu ya da olumsuz davranışlara yol açabilir. Turgut (1995, s.155), olumlu tutumların öğrenmeyi kolaylaştırdığını; olumsuz tutumların ise öğrenmeye ket vurduğunu ve bu sebeple öğrenme faaliyetlerine rehberlik edilecek durumlarda tutumların ölçülüp değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Öğrenmeye rehberlik etmesi amacıyla, bütün derslerde olduğu gibi, öğrencilerin Türkçe dersine ilişkin tutumlarının da ölçülmesi gerekmektedir. Türkçe dersinin öğretimine ilişkin 2006 yılına kadar hazırlanmış programlarda, öğrencilerin Türkçe dersine

yönelik tutumlarının öğretime rehberlik etmesiyle ilgili ifadelere yer verilmemiştir.

İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8.Sınıflar) Öğretim Programında (2006, s.220) tutum; "bireylerin belli bir kişiyi, grubu, kurumu veya bir düşünceyi kabul ya da reddetme şeklinde gözlenen, duygusal bir hazır oluşluk hâli veya eğilimi; davranışa hazırlayıcı bir eğilim" olarak tanımlanmıştır. Programda (2006, s.214) süreç değerlendirmeye yönelik ölçme-değerlendirme yaklaşımına koşut olarak, öğretim sürecinin başında öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinin veya durumlarının belirlenmesinin, öğretim açısından yararlı olacağı ve bu amaçla eğitim-öğretim süreci başında öğrencilerin derse karşı tutumlarının ölçülmesi gerektiği ifade edilmiştir. Programda (2006, s.220) ayrıca Türkçe dersine karşı olumsuz tutuma sahip olan öğrencilere, eğitim-öğretim sürecinin ilerleyen dönemlerinde, bu olumsuz tutumlarını gidermeye yönelik tedbirler alınması gerektiği belirtilerek öğrencilerin Türkçe dersine yönelik tutumlarının önemine vurgu yapılmıştır.

2006 yılına kadarki Türkçe öğretim programlarında *Türkçe dersine yönelik tutuma* ilişkin ifadelerin olmayışı konuyla ilgili yeterince çalışma olmamasına bağlanabilir. Öğrencilerin Türkçe dersine yönelik tutumlarının ölçülmesiyle ilgili çalışmalar oldukça geç başlamıştır. Demirel (1999), *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme adlı* kitabında *Türkçe Dersine İlişkin Tutum Ölçeğine* yer vermiştir. Daha sonra yapılan bilimsel çalışmaların genel çerçevesi şu şekildedir:

• Kullanılan yöntem ya da tekniğin Türkçe dersine yönelik tutuma etkisinin incelendiği deneysel çalışmalar (Acat, 2000; Gelen, 2003; Bölükbaş, 2004; EARGED, 2006; Çörek, 2006; Tok ve Kaya, 2007; Kuşdemir Kayıran, 2007; Şahinli, 2008; Kapar Kuvanç, 2008; Savaş, 2009; Maden ve Durukan, 2010; Kara, 2011; Arslan, Şahin, Şahin, Akçay, 2011; Yönez, 2012; Tüzel, 2012) yapılmıştır.

• Öğrencilerin Türkçe dersine yönelik tutumlarının demografik özellikler yönünden incelendiği çalışmalar (Deniz ve Tuna, 2006; Kaya, Arslantaş ve Şimşek, 2009; Bölükbaş, 2010; Gür, Dilci, Şener ve Yıldırım, 2013; Okur ve Özsoy, 2013) yapılmıştır.

• Öğrencilerin Türkçe dersine yönelik tutumlarının akademik başarı, okuduğunu anlama düzeyi, proje ve performans başarısı, motivasyon ile ilişkisi (Ateş, 2008; Öztürk, 2010; Kaya, 2011; Kazazoğlu, 2013; Erdem ve Gözüküçük, 2013) incelenmiştir.

Öğrencilerin Türkçe dersine yönelik tutumlarının ölçülmesi amacıyla, İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8.Sınıflar) Öğretim Programında (2006, s.233) *Türkçe Dersine Yönelik Tutum Ölçeğine* yer verilmiştir. Ancak Programda, bu ölçeğin nasıl kullanılacağı hakkında açıklayıcı bir bilgi verilmemiştir. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğiyle ilgili olarak, *İlköğretim 6.Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programı İle İlgili Değerlendirme Raporunda* (EARGED, 2006), Türkçe dersi ile birlikte Matematik, Fen ve Teknoloji, Sosyal Bilgiler dersleri için hazırlanan tutum ölçeklerinin hepsinin geçerliği ve güvenilirliğine ilişkin *"*Maddelerin tümünün asal bileşenler tipi faktör analizinde birinci faktör yükleri 0,45 veya daha fazla; tutum ölçekleri için hesaplanan Cronbach değeri 0,80 veya daha yüksektir." şeklinde genel bir açıklama yapılmıştır. Bu açıklamaların, *Türkçe Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin* (MEB, 2006) bilimsel çalışmalarda kullanımı için yeterli olduğunu söylemek

güçtür. Ölçek, çeşitli bilimsel çalışmalarda (Maden ve Durukan, 2010; Öztürk, 2010; Kaya, 2011; Arslan, Şahin, Şahin, Akçay, 2011) kullanılmış olmasına rağmen, ölçeğin geçerliği hakkında (faktör yapısı, açıkladığı varyans) yeterince bilgi yoktur.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8.Sınıflar) Öğretim Programında (2006, s.233) yer alan *Türkçe Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin* faktör yapısının incelenmesi ve ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumlarının demografik (cinsiyet, anne-babanın öğrenim durumu) özellikler yanında çeşitli değişkenler (sınıf düzeyi, günlük tutma durumu, ders kitabı dışında kitap okuma sıklığı, haftada okumaya ayrılan süre, okuma alışkanlığı öz-değerlendirmesi, Türkçe ödevlerini yapma sıklığı, Türkçe dersi karne notu, Türkçe öğretmeninin dersteki ilgisi) çerçevesinde ölçülmesi amaçlanmıştır.

2. Yöntem

Çalışma Grubu

Nedensel karşılaştırma modelindeki bu araştırmanın çalışma grubunu; maksimum çeşitlilik örneklemesini sağlamak amacıyla; Antakya ilçesi (TOKİ Ömer Faruk Adaş Ortaokulu), Payas ilçesi (Fatih Ortaokulu), Reyhanlı ilçesi (YİBO) ve Dursunlu Köyü (Gazi Ortaokulu) olmak üzere Hatay ilinin farklı (il merkezi, ilçe ve köy) bölgelerinden seçilen okullarda öğrenim gören 752 ortaokul öğrencisi oluşturmuştur.

Aşağıdaki tabloda araştırmaya dâhil edilen okullar ve öğrenci sayıları yer almaktadır:

Tablo 1. Çalışma Grubunu Oluşturan Okullar ve Öğrenci Sayıları

			TOKİ Ö. F. Adaş	Dursunlu Gazi	Reyhanlı YİBO	Fatih Ortaokulu	TOPLAM
Sınıf	5. sınıf	N	78	34	42	20	174
		%	29,2	24,8	23,1	12	23,1
	6. sınıf	N	61	18	36	68	183
		%	22,8	13,1	19,8	41	24,3
	7. sınıf	N	82	44	50	24	200
		%	30,7	32,1	27,5	14,5	26,6
	8. sınıf	N	46	41	54	54	195
		%	17,2	29,9	29,7	32,5	25,9
Cinsiyet	Kız	N	130	67	106	93	396
		%	48,7	48,9	58,2	56	52,7
	Erkek	N	137	70	76	73	356
		%	51,3	51,1	41,8	44	47,3
TOPLAM		N	267	137	182	166	752
		%	35,5	18,2	24,2	22,1	100

Verilerin Toplanması ve Çözümlenmesi

Araştırmada kullanılan veriler, Kişisel Bilgi Formu ve Türkçe Dersine Yönelik Tutum Ölçeği kullanılarak elde edilmiştir.

a) Kişisel Bilgi Formu: Öğrencilerin cinsiyet ve anne-babanın öğrenim durumu gibi demografik özellikleri yanında Türkçe dersine yönelik tutumlarına etki edebilecek sınıf düzeyi, günlük tutma durumu, ders kitabı dışında kitap okuma sıklığı, haftada okumaya ayrılan süre, okuma alışkanlığı öz-değerlendirmesi, Türkçe ödevlerini yapma sıklığı, Türkçe dersi birinci dönem karne notu, Türkçe öğretmeninin derste öğrenciyle ilgilenme sıklığı gibi değişkenlerle ilgili bilgi edinmek amacıyla "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır.

b) Türkçe Dersine Yönelik Tutum Ölçeği: İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8.Sınıflar) Öğretim Programında (2006, s.233) yer alan ölçek, toplam 20 maddeden oluşmaktadır. Ölçek; ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla tamamen katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum, kesinlikle katılmıyorum şeklinde beşli likert modelinde geliştirilmiştir. Türkçe Dersine Yönelik Tutum Ölçeğiyle elde edilen veriler bilgisayara girilirken; olumlu olan (1, 3, 5, 6, 7, 9, 12, 16, 17, 18, 19, 20) maddeler puanlanırken "hiç katılmıyorum" ifadesi 1 puan ve "tamamen katılıyorum" ifadesi 5 puan; olumsuz (2, 4, 8, 10, 11, 13, 14, 15) maddelerde ise bu puanlamanın tersi bir puanlama yapılarak "tamamen katılıyorum" ifadesi 1 puan, "hiç katılmıyorum" ifadesi 5 puan şeklinde puanlandırılmıştır.

Ölçeğin yapı geçerliğinin incelenmesi amacıyla faktör analizi yapılmıştır. Ölçeğin faktör yapısını belirlemek amacıyla 752 öğrencinin ölçeğe verdiği tepkilerden elde edilen puanlara varimax rotasyon yöntemi kullanılarak temel bileşenler faktör analizi uygulanmıştır. Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri ,928 olarak bulunmuştur. Bu değer elde edilen verilerin faktör analizine çok uygun olduğunu göstermektedir. Yapılan analiz sonucunda Bartlett testi anlamlı bulunmuştur ($\chi 2=1362,932$; $p<0.00$).

Temel bileşenler analizi tekniği ve döndürme tekniklerinden varimax kullanılarak yapılan faktör analizinde 1. maddenin (birinci faktöre ,481 ve ikinci faktöre ,527), 9. maddenin (birinci faktöre ,449 ve ikinci faktöre ,353), 12. maddenin (birinci faktöre ,408 ve ikinci faktöre ,444) ve 15. maddenin (birinci faktöre ,381 ve ikinci faktöre ,469) birden fazla faktöre yüksek değer vermesinden dolayı bu maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Yapılan analiz sonucunda toplam varyansın % 49,2'sini açıklayan ve öz değeri 1'in üzerinde olan iki faktörden oluşan bir yapı ortaya çıkmıştır. Tablo 2'de bu analizin sonuçları yer almaktadır:

Tablo 2. Türkçe Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Madde-Toplam Test Korelâsyonları ve Faktör Yükleri

Ölçek Maddeleri	r	Faktörler	
		1	2
19. Boş zamanlarımın çoğunu Türkçe dersine ayırmak isterim.	,686	,783	
5. Türkçe dersini dört gözle bekliyorum.	,760	,680	
16. İleride, Türkçe ile ilgili bir bölümde okumak isterim.	,591	,675	
18. Türkçe derslerinde metin inceleme keyif vericidir.	,642	,662	
17. Televizyon ve radyoda yayımlanan Türkçe konulu programları kaçırmak istemem.	,561	,655	

Ölçek Maddeleri	r	Faktörler	
		1	2
20. Türkçe dersi ile ilgili kitap, dergi vb. yayınları takip etmek isterim.	,672	,634	
3. Türkçe derslerine daha fazla zaman ayrılmalıdır.	,557	,622	
7. Türkçeyi, diğer derslere göre daha çok severek çalışırım.	,646	,596	
6. Türkçe ile ilgili ödevleri yapmaktan zevk alıyorum.	,714	,583	
10. Türkçe bana göre gereksiz bir derstir.	,583		,731
14. Türkçe dersi kadar sıkıcı bir ders yoktur.	,659		,730
8. Türkçe dersinde genellikle huzursuz olurum.	,604		,706
13. Türkçe dersi hiç olmasa daha iyi olurdu.	,561		,672
2. Türkçe dersinde genellikle çok sıkılırım.	,586		,661
4. Türkçe dersi için, ders dışında çalışma zamanı ayırmaya gerek yoktur.	,522		,588
11. Türkçe sınavlarında, diğer derslerin sınavlarına göre daha huzursuz oluyorum.	,533		,544
Öz değer		6,18	1,69
Açıklanan varyans (%)		38,64	10,56
Toplam ölçek için açıklanan varyans (%)		49,208	
İç Tutarlılık		,866	,81
Cronbach Alfa		,89	

Tablo 2 incelendiğinde, dokuz maddeden oluşan *birinci faktör*, toplam varyansın yaklaşık % 39'unu açıklamakta ve maddelerin yük değerleri ,583 ilâ ,783 arasında değişmektedir. Bu faktörde toplanan maddeler, Türkçe dersinden zevk alma, hoşlanma gibi Türkçe dersine yönelik olumlu duyguları ifade etmektedir. Yedi maddeden oluşan *ikinci faktör*, toplam varyansın yaklaşık % 11'ini açıklamakta ve maddelerin yük değerleri ,544 ilâ ,731 arasında değişmektedir. Bu maddeler ise Türkçe dersinden zevk almama, hoşlanmama gibi Türkçe dersine yönelik olumsuz duyguları ifade etmektedir. Ölçeğin güvenilirliğini belirlemek amacıyla Cronbach α-iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. 1, 9, 12 ve 15. maddeler çıkarıldığında Cronbach α-iç tutarlılık katsayısı ,89 olarak hesaplanmıştır. Her faktörün iç tutarlılığına bakıldığında; birinci faktörün iç tutarlılık katsayısı ,866 ve ikinci faktörün ,81 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar, ölçeğin güvenilir bir ölçek olduğuna önemli bir kanıt olarak gösterilebilir.

3. Bulgular ve Yorumlar

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutum puanları gruplandırılarak aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 3. Ortaokul Öğrencilerinin Türkçe Dersine Yönelik Tutumları

	5.Sınıf		6.Sınıf		7.Sınıf		8.Sınıf		TOPLAM	
Puan Aralığı	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
76-80 puan	26	14,9	6	3,3	8	4	15	7,7	55	7,3
72-75 puan	14	8	12	6,6	20	10	20	10,3	66	8,8
68-71 puan	40	23	23	12,6	22	11	20	10,3	105	14

	5.Sınıf		6.Sınıf		7.Sınıf		8.Sınıf		TOPLAM	
Puan Aralığı	f	**%**	f	**%**	f	**%**	f	**%**	f	**%**
64-67 puan	33	19	22	12	30	15	23	11,8	108	14,4
60-63 puan	16	9,2	40	21,9	34	17	26	13,3	116	15,4
56-59 puan	20	11,5	22	12	29	14,5	36	18,5	107	14,2
52-55 puan	14	8	22	12	16	8	21	10,8	73	9,7
48-51 puan	6	3,4	14	7,7	20	10	8	4,1	48	6,4
44-47 puan	0	0	7	3,8	12	6	15	7,7	34	4,5
40-43 puan	2	1,1	3	1,6	5	2,5	5	2,6	15	2
36-39 puan	2	1,1	4	2,2	2	1	2	1	10	1,3
32-35 puan	0	0	1	0,5	1	0,5	2	1	4	0,5
28-31 puan	0	0	3	1,6	0	0	0	0	3	0,4
24-27 puan	1	0,6	1	0,5	0	0	0	0	2	0,3
20-23 puan	0	0	3	1,6	1	0,5	1	0,5	5	0,7
16-19 puan	0	0	0	0	0	0	1	0,5	1	0,1
TOPLAM	174	23,1	183	24,3	200	26,6	195	25,9	752	100

Tablo 3 incelendiğinde, ortaokul öğrencilerinin % 59,9'unun Türkçe dersine yönelik tutum puanının 60 ilâ 80 puan, % 36,8'inin 40 ilâ 59 puan ve % 3,3'ünün 16 ilâ 39 puan arasında değiştiği görülmektedir. Tablo sınıflara göre incelendiğinde 5.sınıf öğrencilerinin % 74,1'inin, 6.sınıftakilerin % 56,4'ünün, 7.sınıftakilerin % 57'sinin ve 8.sınıftakilerin % 53,4'ünün Türkçe dersine yönelik tutum puanının 60 ilâ 80 puan arasında olduğu görülmektedir. Bu bulgu, ortaokul öğrencilerinin çoğunun Türkçe dersine yönelik tutumlarının olumlu olduğunu göstermektedir.

Ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutum toplam puanlarının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek için bağımsız gruplar t-testi yapılmıştır. Yapılan Levene testi sonucunda (F=9,826, p<,05) grupların dağılım varyansları homojen olmadığı için parametrik olmayan ilişkisiz ölçümlerde kullanılan Mann Whitney U Testi yapılmıştır. Yapılan analizin sonuçları aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Tablo 4. Ortaokul Öğrencilerinin Türkçe Dersine Yönelik Tutumlarının Cinsiyete Göre Mann Whitney U-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Kız	396	442,29	175148,0	44434.0	,000
Erkek	356	303,31	107980.0		

p<,05

Tablodaki verilere göre *kız* öğrencilerin Türkçe dersine yönelik tutum puanları *erkeklere* göre daha yüksektir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır.

Ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutum toplam puanlarının sınıf seviyelerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek amacıyla bağımsız örneklemler için Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır. Levene Testi sonucuna göre (F=1,759, p>,05) puanların dağılım varyansları homojendir. Yapılan Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları aşağıdaki tabloda sunulmuştur:

Tablo 5. Ortaokul Öğrencilerinin Türkçe Dersine Yönelik Tutumlarının Sınıf Düzeyine Göre ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	η^2
Gruplar Arası	4264.296	3	1421.432	13,332	,000	,051
Gruplar İçi	79747.937	748	106.614			
TOPLAM	94885,999	751				

p<,05

Tabloda yer alan ANOVA sonuçlarına göre ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutum toplam puanları, sınıf seviyesine göre anlamlı bir şekilde değişmektedir (F=11,910, p<,05, partial η^2=,051). Etki büyüklüğü değeri incelendiğinde sınıf düzeyi değişkeninin ortaya yakın olmakla birlikte düşük düzeyde etkili olduğu görülmektedir. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirleyebilmek amacıyla yapılan Bonferroni testi sonuçları aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 6. Ortaokul Öğrencilerinin Türkçe Dersine Yönelik Tutumlarının Sınıf Düzeyine Göre Bonferroni Testi Sonuçları

Sınıflar (I)	Sınıflar (J)	Ortalama Farkı (I-J)	Std. Hata	p
5. Sınıf	6. sınıf	6,425	1,093	,000*
5. sınıf	7. sınıf	5,071	1,070	,000*
5. sınıf	8. sınıf	5,036	1,076	,000*

**p < ,05*

Tablo 6'ya göre 5. Sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumlarının diğer sınıf düzeylerine göre daha yüksek olduğu ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı bulunduğu tespit edilmiştir.

Ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutum toplam puanlarının babanın ve annenin öğrenim düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek amacıyla bağımsız örneklemler için ayrı ayrı Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır. ANOVA sonuçlarına göre ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutum toplam puanlarının, babanın ve annenin öğrenim düzeyine göre anlamlı bir şekilde değişmediği belirlenmiştir.

Ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutum toplam puanlarının günlük tutma durumuna göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek için bağımsız gruplar t-testi yapılmıştır. Yapılan Levene testi sonucunda (F=5,498, p<,05) grupların dağılım varyanslarının homojen olmadığı belirlenmiş ve Mann Whitney U Testi yapılmıştır. Yapılan analizin sonuçları aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Tablo 7. Ortaokul Öğrencilerinin Türkçe Dersine Yönelik Tutumlarının Günlük Tutma Durumuna Göre Mann Whitney U-Testi Sonuçları

Günlük	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Evet	183	462,46	84630.5	36332.5	,000
Hayır	569	348,85	198497.5		

p<,05

Tablodaki verilere göre *günlük tutan* öğrencilerin *tutmayanlara* göre Türkçe dersine yönelik tutum toplam puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutum toplam puanlarının son bir yıl içerisinde ders kitabı dışında okuduğu kitap sayısına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek amacıyla bağımsız örneklemler için Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır. Levene Testi sonucuna göre (F=,478, p>,05) puanların dağılım varyansları homojendir. Yapılan Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları aşağıdaki tabloda sunulmuştur:

Tablo 8. Ortaokul Öğrencilerinin Türkçe Dersine Yönelik Tutumlarının Son Bir Yıl İçerisinde Ders Kitabı Dışında Okuduğu Kitap Sayısına Göre ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	η^2
Gruplar Arası	5115.625	6	852.604	8,051	,000	,061
Gruplar İçi	78896.608	745	105.901			
TOPLAM	84012.234	751				

p<,05

Tabloda yer alan ANOVA sonuçlarına göre ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutum toplam puanları, son bir yıl içerisinde ders kitabı dışında okunan kitap sayısına göre anlamlı bir şekilde değişmektedir (F=8,051, p<,05, partial η^2=,061). Etki büyüklüğü değerine bakıldığında son bir yıl içerisinde ders kitabı dışında okunan kitap sayısının Türkçe dersine yönelik tutumda orta düzeyde etkili olduğu görülmektedir. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirleyebilmek amacıyla yapılan Bonferroni testi sonuçları Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9. Ortaokul Öğrencilerinin Türkçe Dersine Yönelik Tutumlarının Son Bir Yıl İçerisinde Ders Kitabı Dışında Okuduğu Kitap Sayısına Göre Bonferroni Testi Sonuçları

Sınıflar (I)	Sınıflar (J)	Ortalama Farkı (I-J)	Std. Hata	p
15 kitaptan çok okudum.	Hiç okumadım.	9,845	2,766	,008*
15 kitaptan çok okudum.	1-3 adet okudum	8,184	1,298	,000*
13-15 adet okudum	1-3 adet okudum	6,72	1,747	,003*
10-12 adet okudum	1-3 adet okudum	5,365	1,415	,003*
7-9 adet okudum	1-3 adet okudum	5,87	1,361	,000*
4-6 adet okudum	1-3 adet okudum	4,869	1,335	,006*

$^{*}p < ,05$

Tabloya göre son bir yıl içerisinde ders kitabı dışında 15 kitaptan fazla kitap okuyan öğrencilerin Türkçe dersine yönelik tutumlarının hiç okumayan ve 1 ilâ 3 kitap okuyanlara göre daha yüksek olduğu; yine 13 ilâ 15, 10 ilâ 12, 7 ilâ 9 ve 4 ilâ 6 kitap okuyanların 1 ilâ 3 kitap okuyanlara göre Türkçe dersine yönelik tutum puanlarının daha yüksek olduğu ve farkın istatistiksel olarak anlamlı bulunduğu tespit edilmiştir.

Ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutum toplam puanlarının okuma alışkanlığı öz değerlendirmelerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek amacıyla bağımsız örneklemler için Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır. Levene Testi sonucuna göre (F=,75, p>,05) puanların dağılım varyansları homojendir. Yapılan Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları aşağıdaki tabloda sunulmuştur:

Tablo 10. Ortaokul Öğrencilerinin Türkçe Dersine Yönelik Tutumlarının Okuma Alışkanlığı Öz Değerlendirmelerine Göre ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	η^2
Gruplar Arası	8755.139	5	1751.027	100.88	,000	,104
Gruplar İçi	75257.094	746	100.88			
TOPLAM	84012.234	751				

$p<,05$

Tabloda yer alan ANOVA sonuçlarına göre ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutum toplam puanları okuma alışkanlığı yönünden kendilerini değerlendirmelerine göre anlamlı bir şekilde değişmektedir (F=100,88, p<,05, partial η^2=,104). Etki büyüklüğü değeri incelendiğinde öğrencilerin okuma alışkanlığının Türkçe dersine yönelik tutumda orta düzeyde etkili olduğu söylenebilir. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirleyebilmek amacıyla yapılan Bonferroni testi sonuçları Tablo 11'de sunulmuştur.

Tablo 11. Ortaokul Öğrencilerinin Türkçe Dersine Yönelik Tutumlarının Okuma Alışkanlığı Öz Değerlendirmelerine Göre Bonferroni Testi Sonuçları

Öz değerlendirme (I)	Öz değerlendirme (J)	Ortalama Farkı (I-J)	Std. Hata	p
Çok iyi	Çok kötü	19,462	2,975	,000*
Çok iyi	Ne iyi ne kötü	7,603	1,045	,000*
Çok iyi	İyi	4,347	0,865	,000*
İyi	Çok kötü	15,115	2,951	,000*
İyi	Ne iyi ne kötü	3,256	0,974	,013*
Ne iyi ne kötü	Çok Kötü	11,858	3,008	,001*
Kötü	Çok kötü	13,204	3,604	,004*

**p < ,05*

Tablo 11'e göre okuma alışkanlığı yönünden kendini *çok iyi* olarak gören öğrencilerin *çok kötü, ne iyi ne kötü* ve *iyi* olarak görenlere; *iyi* olarak görenlerin *çok kötü, ne iyi ne kötü* olarak görenlere; *ne iyi ne kötü* olarak görenlerin *çok kötü* olarak görenlere ve *kötü* olarak görenlerin *çok kötü* olarak görenlere göre Türkçe dersine yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı bulunduğu tespit edilmiştir.

Ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutum toplam puanlarının Türkçe dersinde verilen ödevleri yapma sıklığına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek amacıyla bağımsız örneklemler için Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır. Levene Testi sonucuna göre (F=,862, p>,05) puanların dağılım varyanslarının homojen olduğu görülmüştür. Yapılan Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları aşağıdaki tabloda sunulmuştur:

Tablo 12. Ortaokul Öğrencilerinin Türkçe Dersine Yönelik Tutumlarının Türkçe Ödevlerini Yapma Sıklığına Göre ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	η^2
Gruplar Arası	14044.988	4	3511.247	37.487	,000	,167
Gruplar İçi	69967.245	747	93.664			
TOPLAM	84012.234	751				

p<,05

Tabloda yer alan ANOVA sonuçlarına göre ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutum toplam puanları, Türkçe ödevlerini yapma sıklığına göre anlamlı bir şekilde değişmektedir (F=37.487, p<,05, partial η^2=,167). Etki büyüklüğü değerine bakıldığında Türkçe ödevlerini yapma sıklığının Türkçe dersine yönelik tutumda yüksek düzeyde etkili olduğu görülmektedir. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirleyebilmek amacıyla yapılan Bonferroni testi sonuçları Tablo 13'te sunulmuştur.

Tablo 13. Ortaokul Öğrencilerinin Türkçe Dersine Yönelik Tutumlarının Türkçe Ödevlerini Yapma Sıklığına Göre Bonferroni Testi Sonuçları

Sıklık (I)	Sıklık (J)	Ortalama Farkı (I-J)	Std. Hata	p
Her zaman	Çoğunlukla	6,55	0,815	,000*
Her zaman	Ara sıra	11,321	1,483	,000*
Her zaman	Bazen	9,604	1,354	,000*
Her zaman	Hiç yapmam	16,213	2,955	,000*
Çoğunlukla	Ara sıra	4,761	1,547	,022*
Çoğunlukla	Hiç yapmam	9,653	2,993	,013*

$^{*}p < ,05$

Tablo 13'e göre Türkçe dersinde verilen ödevleri *her zaman yapan* öğrencilerin Türkçe dersine yönelik tutumlarının ödevleri *çoğunlukla, ara sıra, bazen yapanlar ve hiç yapmayanlara* göre; *çoğunlukla* yapanların da *ara sıra yapanlar ve hiç yapmayanlara* göre daha yüksek olduğu ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı bulunduğu belirlenmiştir.

Ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutum toplam puanlarının birinci dönem Türkçe dersi karne notuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek amacıyla bağımsız örneklemler için Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır. Levene Testi sonucuna göre (F=1,665, p>,05) puanların dağılım varyanslarının homojen olduğu görülmüştür. Yapılan Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları aşağıdaki tabloda sunulmuştur:

Tablo 14. Ortaokul Öğrencilerinin Türkçe Dersine Yönelik Tutumlarının Birinci Dönem Türkçe Dersi Karne Notuna Göre ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	η^2
Gruplar Arası	5219.53	4	1304.882	12.371	,000	,062
Gruplar İçi	78792.703	747	105.478			
TOPLAM	84012.234	751				

p<,05

Tabloda yer alan ANOVA sonuçlarına göre ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumlarının toplam puanları öğrencinin Türkçe dersi karne notuna göre anlamlı bir şekilde değişmektedir (F=12,371, p<,05, partial η^2=,062). Etki büyüklüğü değeri incelendiğinde Türkçe dersi karne notunun Türkçe dersine yönelik tutumda ortaya düzeyde etkili olduğu görülmektedir. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirleyebilmek amacıyla yapılan Bonferroni testi sonuçları Tablo 15'te sunulmuştur.

Tablo 15. Ortaokul Öğrencilerinin Türkçe Dersine Yönelik Tutumlarının Birinci Dönem Türkçe Dersi Karne Notuna Göre Bonferroni Testi Sonuçları

Karne Notu (I)	Karne Notu (J)	Ortalama Farkı (I-J)	Std. Hata	p
5	1	9,737	2,174	,000*
5	2	6,684	1,598	,000*
5	3	3,581	1,086	,010*
4	1	9,815	2,097	,000*
4	2	6,763	1,492	,000*
4	3	3,659	0,924	,001*
3	1	6,155	2,136	,041*

**p < ,05*

Tablo 15'e göre Türkçe dersi karne notu, 5 ve 4 olan öğrencilerin 1, 2 ve 3 olanlara; 3 olanların 1 olanlara göre Türkçe dersine yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı bulunduğu tespit edilmiştir.

Ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutum toplam puanlarının öğrencilerin algısına göre Türkçe öğretmenlerinin onlarla derste ilgilenme sıklığına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek amacıyla bağımsız örneklemler için Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır. Levene Testi sonucuna göre (F=1,819, p>,05) puanların dağılım varyanslarının homojen olduğu görülmüştür. Yapılan Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları aşağıdaki tabloda sunulmuştur:

Tablo 16. Ortaokul Öğrencilerinin Türkçe Dersine Yönelik Tutumlarının Türkçe Öğretmeninin Derste Öğrenciyle İlgilenme Sıklığına Göre ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	η^2
Gruplar Arası	10737.506	4	2684.376	27.365	,000	,128
Gruplar İçi	73274.727	747	98.092			
TOPLAM	94885,999	751				

p<,05

Tabloda yer alan ANOVA sonuçlarına göre ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutum toplam puanları, Türkçe öğretmeninin onlarla derste ilgilenme sıklığına göre anlamlı bir şekilde değişmektedir (F=31,436, p<,05, partial η^2=,128). Etki büyüklüğü değeri incelendiğinde öğrencinin derste gördüğü ilgi sıklığının Türkçe dersine yönelik tutumda orta düzeyde etkili olduğu görülmektedir. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirleyebilmek amacıyla yapılan Bonferroni testi sonuçları Tablo 17'de sunulmuştur.

Tablo 17. Ortaokul Öğrencilerinin Türkçe Dersine Yönelik Tutumlarının Türkçe Öğretmeninin Derste Öğrenciyle İlgilenme Sıklığına Göre Bonferroni Testi Sonuçları

Sıklık (I)	Sıklık (J)	Ortalama Farkı (I-J)	Std. Hata	p
Her zaman	Çoğunlukla	4,581	0,91	,000*
Her zaman	Ara sıra	8,846	1,776	,000*
Her zaman	Bazen	12,214	1,888	,000*
Her zaman	Hiç ilgilenmez	26,58	4,449	,000*
Çoğunlukla	Bazen	7,633	2,006	,000*
Çoğunlukla	Hiç ilgilenmez	21,998	4,501	,000*
Ara sıra	Hiç ilgilenmez	17,733	4,752	,002*
Bazen	Hiç ilgilenmez	14,365	4,795	,028*

*$p < ,05$

Tablo 17'ye göre Türkçe öğretmeninin kendisiyle *her zaman* ilgilendiğini düşünen öğrencilerin *çoğunlukla, ara sıra, bazen ilgilendiğini ve hiç ilgilenmediğini* düşünenlere göre; *çoğunlukla* ilgilendiğini düşünenlerin *ara sıra ilgilendiğini ve hiç ilgilenmediğini* düşünenlere göre*; ara sıra ve bazen* ilgilendiğini düşünenlerin *hiç ilgilenmediğini* düşünenlere göre Türkçe dersine yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı bulunduğu belirlenmiştir.

4. Tartışma

İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8.Sınıflar) Öğretim Programında (2006, s.233) yer alan *Türkçe Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin* geçerlik ve güvenilirliğinin belirlenmesi ve ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesinin amaçlandığı bu çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır:

• İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8.Sınıflar) Öğretim Programında (2006) yer alan *Türkçe Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin,* 16 madde şeklinde, toplam varyansın % 49'unu açıklayan iki faktörlü bir yapı gösterdiği belirlenmiştir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı ,89'dur. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğine ilişkin bu bulgular, ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin Türkçe dersine yönelik tutumlarını belirlemek üzere kullanılabilir olduğunu göstermektedir.

• Ortaokul öğrencilerinin çoğunun (% 59,9) Türkçe dersine yönelik tutumlarının olumlu olduğu belirlenmiştir. Bölükbaş'ın (2010) çalışmasında da öğrencilerin yaklaşık % 68'inin Türkçe dersine yönelik tutumu olumludur. İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8.Sınıflar) Öğretim Programının (2006) pilot çalışmalarında 6.sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumları ölçülmüş (EARGED, 2006) ve hem yeni hem de eski programla eğitim gören öğrencilerin olumsuz tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. Oysa bu çalışmada 6.sınıf öğrencilerinin yarısından fazlasının (% 56,4) Türkçe dersine yönelik tutumu olumludur. Gerek bu bulgu gerekse Bölükbaş'ın (2010) çalışmasının bulgularına dayanarak, Programın (2006) uygulandığı yaklaşık dokuz

yılda öğrencilerin Türkçe dersine yönelik tutumlarında olumlu yönde değişiklik olduğu söylenebilir.

• Kız öğrencilerin Türkçe dersine yönelik tutumu erkeklere göre daha olumludur. Bu bulgu daha önce yapılmış araştırma bulgularıyla (Deniz ve Tuna, 2006; Kaya, Arslantaş ve Şimşek, 2009; Bölükbaş, 2010; Gür, Dilci, Şener ve Yıldırım, 2013; Okur ve Özsoy, 2013) paralellik göstermektedir.

• 5.sınıf (% 74,1'i olumlu) öğrencilerinin 6, 7 ve 8.sınıftakilere göre Türkçe dersine yönelik daha olumlu tutuma sahip oldukları, 6, 7 ve 8.sınıftakilerin tutumları olumlu olmasına karşın 5.sınıfa göre düşüş olduğu belirlenmiştir. Ancak etki büyüklüğüne (partial eta square) göre sınıf düzeyi değişkeninin ortaya yakın olmakla birlikte düşük düzeyde etkili olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde Deniz ve Tuna'nın (2006) çalışmasında da 5.sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumu 6, 7 ve 8.sınıf öğrencilerine göre daha yüksektir.

• Anne ve babanın öğrenim durumu öğrencilerin Türkçe dersine yönelik tutumunda anlamlı bir farklılık oluşturmamıştır. Benzer şekilde bazı çalışmalarda (Kaya, Arslantaş ve Şimşek, 2009; Gür, Dilci, Şener ve Yıldırım, 2013) anne ve babanın öğrenim durumu değişiklik oluşturmamıştır. Yapılan bazı çalışmalarda (Deniz ve Tuna, 2006; Bölükbaş, 2010;) eğitim durumu yükseldikçe tutumun daha olumlu olduğu görülmüş, Okur ve Özsoy'un (2013) üstün zekâlı öğrenciler üzerinde yaptıkları çalışmada ise anne ve babasının eğitim durumu düşük olanların daha olumlu tutuma sahip oldukları belirlenmiştir.

• Günlük tutanların Türkçe dersine yönelik tutumu tutmayanlara göre daha olumludur. Bu bulgu yazma alışkanlığının Türkçe dersine yönelik tutuma olumlu etki ettiği şeklinde yorumlanabilir.

• Ders kitabı dışında okunan kitap sayısı öğrencilerin Türkçe dersine yönelik tutumlarında farklılık meydana getirmektedir. Ders kitabı dışında son bir yılda 1 ilâ 3 kitap okuyanların Türkçe dersine yönelik tutumları 4 ilâ 15 kitap okuyanlara göre daha düşüktür. Etki büyüklüğüne bakıldığında okuma alışkanlığının Türkçe dersine yönelik tutumda orta düzeyde etkili olduğu tespit edilmiştir.

• Öğrencilerin okuma alışkanlığına yönelik öz değerlendirmeleri (çok kötü, kötü, ne iyi ne kötü, iyi, çok iyi) Türkçe dersine yönelik tutumlarında farklılık meydana getirmektedir. Okuma alışkanlığı yönünden olumlu yönde öz değerlendirmelerde bulunanların Türkçe dersine yönelik tutumları, öz değerlendirmeleri olumsuz olanlara göre daha olumludur. Buna göre okuma alışkanlığı yönüyle kendini *çok iyi* ya da *iyi* olarak tanımlayanların *çok kötü* olarak tanımlayanlara göre Türkçe dersine yönelik tutumlarında olumlu yönde dikkate değer bir farklılık vardır. Etki büyüklüğü değerine göre, okuma alışkanlığına yönelik öz-değerlendirme Türkçe dersine yönelik tutumda orta düzeyde etkilidir.

• Türkçe dersinde verilen ödevleri *her zaman yapan* öğrencilerin Türkçe dersine yönelik tutumlarının ödevleri *çoğunlukla, ara sıra, bazen yapanlar* ve *hiç yapmayanlara* göre; *çoğunlukla* yapanların da *ara sıra yapanlar* ve *hiç yapmayanlara* göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu durum, Türkçe dersine karşı *daha olumlu tutuma* sahip öğrencilerin *ödev yapmakta daha istekli* olduğunu göstermektedir ve etki büyüklüğü değerine göre Türkçe ödevlerini yapma sıklığı Türkçe dersine yönelik tutumda yüksek düzeyde etkilidir.

• Türkçe dersi karne notu; 4 ve 5 olan öğrencilerin 3 ve daha düşük olanlara, 3 olanların da 1 olanlara göre Türkçe dersine yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu tespit edilmiştir. Etki büyüklüğü değerine göre Türkçe dersi karne notunun Türkçe dersine yönelik tutumda ortaya düzeyde etkili olduğu söylenebilir.

• Öğrencilerin algısına göre, Türkçe dersinde öğrencileriyle *her zaman* ilgilenen öğretmenlerin öğrencileriyle *çoğunlukla, ara sıra, bazen ilgilenenler* ve *hiç ilgilenmeyenlere* göre; *çoğunlukla* ilgilenenlerin *bazen ilgilenenler* ve *hiç ilgilenmeyenlere* göre*; ara sıra ve bazen* ilgilenenlerin *hiç ilgilenmeyenlere* göre Türkçe dersine yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Etki büyüklüğü değerine göre öğrencilerin derste gördüğü ilgi sıklığının Türkçe dersine yönelik tutumda orta düzeyde etkili olduğu söylenebilir.

5. Kaynakça

Acat, M. B. (2000). *Dilin işlevselliği yaklaşımına göre hazırlanmış Türkçe öğretimi programının temel dil becerilerinin kazanılmasına etkisi.* Yayımlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi.

Arslan, A.; Şahin, A.; Şahin, E. ve Akçay, A. (2011) Yaratıcı drama yönteminin ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersi tutumlarına etkisi. *Millî Eğitim,* 190: 234-247.

Ateş, M. (2008). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okuduğunu anlama düzeyleri ile Türkçe dersine karşı tutumları ve akademik başarıları arasındaki ilişki.* Yayımlanmamış doktora tezi, Selçuk Üniversitesi.

Aydın, İ. S. (2006). *Türkçe derslerinde mizah kullanımının öğrenci tutum ve başarısına etkisi.* Yayımlanmamış doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi.

Bloom, S. B. (1998). *İnsan nitelikleri ve okulda öğrenme* (Çev. D.A. Özçelik)*.* Ankara: MEB.

Bölükbaş, F. (2004). *İlköğretim öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumlarının başarı-cinsiyet-ailenin eğitim düzeyi bağlamında değerlendirilmesi.* Yayımlanmamış doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi.

Bölükbaş, F. (2010). *Yansıtıcı öğretimin ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutum ve başarıları üzerindeki etkililiği.* Turkish Studies, 5(3), 905-918.

Çörek, D. (2006). *İşbirlikli öğrenmenin Türkçe dersine ilişkin başarı ve derse yönelik tutum üzerindeki etkileri.* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Demirel, Ö. (1999). *Kuramdan uygulamaya eğitimde program geliştirme*. Ankara: Pegem A Yayınları.

Deniz, S. ve Tuna, S. (2006). İlköğretim öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumları: Köyceğiz örneklemi. *Milli Eğitim.* 170, 339-345.

EARGED (Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı) (2006). İlköğretim 6.sınıf Türkçe dersi öğretim programı ile ilgili değerlendirme raporu. *Öğretim programlarının (İlköğretim 6.sınıflar Türkçe, matematik, fen ve teknoloji, sosyal bilgiler) değerlendirme raporu.* Ankara: MEB.

Erdem ve Gözüküçük, (2013). İlköğretim 3. 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik motivasyonları ve tutumları arasındaki ilişki. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi,* 3(2), 13-24.

Erden, M. (1995). Öğretmen adaylarının öğretmenlik sertifikası derslerine yönelik tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 99-104.

Erkuş, A. (2003). *Psikometri üzerine yazılar.* Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.

Fishbein, M., and Ajzen, I. (1975). *Belief, attitude, intention, and behavior: An introduction to theory and research. Reading*, MA: Addison-Wesley.

Gür, T.; Dilci, T.; Şener, H. ve Yıldırım, T. (2013). 4. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumlarına bazı değişkenlerin etkileri. *Cumhuriyet International Journal of Education.* 2(1), 118-134.

Kapar Kuvanç, E. B. (2008). *Yaratıcı yazma tekniklerinin öğrencilerin Türkçe dersine ilişkin tutumlarına ve Türkçe dersindeki başarılarına etkisi.* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi.

Kara, Ö. T. (2011). Dramayla öykü oluşturma yönteminin Türkçe dersi ikinci kademe öğrencilerinin tutumlarına etkisi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 8(16), 239-253.

Kaya, A. İ.; Arslantaş, H. İ. ve Şimşek, N. (2009). İlköğretim öğrencilerinin Türkçe dersine karşı tutumlarının değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi,* 8(30), 376-387.

Kaya, T. (2011). *İlköğretim ikinci kademe Türkçe dersi proje görevi başarı puanları ile akademik başarı ve derse yönelik tutum arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi.* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi.

Kazazoğlu, S. (2013). Türkçe ve İngilizce derslerine yönelik tutumun akademik başarıya etkisi. *Eğitim ve Bilim,* 38 (170): 294-307.

Kuşdemir Kayıran, B. (2007). *Çoklu zeka kuramı destekli kubaşık öğrenme yönteminin Türkçe dersine ilişkin tutuma ve okuduğunu anlama başarısına etkisi.* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi.

Maden, S. ve Durukan, E. (2010). İstasyon tekniğinin yaratıcı yazma becerisi kazandırmaya ve derse karşı tutuma etkisi. *TÜBAR,* 28, 299-312.

Okur, A. ve Özsoy, Y. (2013). Üstün zekalı öğrencilerin Türkçe dersine yönelik tutumlarının incelenmesi: Bartın örneği. *Eğitimde Kuram ve Uygulama.* 9(3), 254-264.

Özçelik, D.A. (1998). *Ölçme ve değerlendirme*. Ankara: ÖSYM Yayınları.

Öztürk, P. (2010). *İlköğretim II. kademe Türkçe dersi performans görevi başarı puanları ile akademik başarı ve derse yönelik tutum arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi.

Savaş, S. (2009). *İlköğretim 7. sınıf Türkçe derslerinde mizah kullanımının öğrenci tutum ve başarısına etkisi.* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi.

Şahinli, A. (2008). *Hikâye okumanın okuduğunu anlamaya ve Türkçe dersine yönelik tutuma etkisi.* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi.

Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların ölçülmesi ve spss ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayın.

Thurstone, L. L. (1928). Attitudes can be measured. *The American Journal of Sociology*. 33(4), 529-554.

Tok, Ş. ve Kaya (2007). İlköğretim dördüncü sınıf türkçe dersinde bazı öğrenme stratejilerinin tutum ve okuduğunu anlamaya etkisi. *Milli Eğitim Dergisi,* 176, 8-17.

Turgut, M. F. (1995). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme metotları*. Ankara: Yargıcı Mat.

Tüzel, S. (2012). *İlköğretim ikinci kademe Türkçe derslerinde medya okuryazarlığı eğitimi: Bir eylem araştırması.* Yayımlanmamış doktora tezi, Çanakkale Onsekizmart Üniversitesi.

Yönez, (2012). *İş birlikli öğrenme yönteminin ilköğretim 8. sınıf Türkçe dersinde öğrencilerin derse ilişkin tutumlarına ve temel dil becerilerine etkisi.* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi.

Extended Abstract

Thurstone (1928) explained attitude as "The concept 'attitude' will be used here to denote the sum total of a man's inclinations and feelings, prejudice or bias, preconceived notions, ideas, fears, threats, and convictions about any specified topic". Fishbein and Ajzen (1975), as other researchers agree on it, defined attitude as "a learned predisposition to respond and a consistently favorable or unfavorable manner with respect to a given object".

Turgut (1995) stated that positive attitudes facilitate learning, and negative attitudes hinder it. Therefore, it is necessary to measure and evaluate the attitudes where learning activities would be guided.

In order to guide learning, just as in all lessons, it is necessary to measure the attitudes of students towards Turkish Language lesson. In curriculums prepared until 2006 for teaching Turkish Language lessons, statements about the attitudes of students towards Turkish Language lessons for guiding the education were not included.

In order to measure attitudes of students towards Turkish Language lesson; attitude towards Turkish Language Lesson Scale was included in Secondary School Turkish Language Lesson (6th, 7th, 8th Grades) Teaching Curriculum (2006). However, the Curriculum did not include any explanatory information on how to use this scale. Although the scale was used in various scientific studies, there was not sufficient information on the validity of the scale (factor structure, explained variance).

Purpose of the study: *This study aims to study the factor structure of Attitude Towards Turkish Language Lesson Scale included in Primary School Turkish Language Lesson (6th, 7th, 8th Grades) Teaching Curriculum (2006) and to measure the attitudes of secondary school students towards Turkish Language within the framework of various variables. Do attitudes of secondary school students towards Turkish Language lessons change in a statistically significant manner according to demographic aspects such as the education of parents and gender, level of the class, keeping a diary, the frequency of reading books other than schoolbooks, and the self-evaluation of reading habits, frequency of making Turkish Language homework and Turkish Language lesson grades in school report, Turkish Language teacher getting involved with the student during the lesson?*

Study group: *Study group of this survey-type research consisted of 752 middle-school students attending schools selected from different districts of Hatay province (provincial center, county and village) for achieving maximum variety sampling.*

Data collection tools: *The data used in the research were obtained using the Personal Information Form and the Attitude Towards Turkish Language Lesson Scale.*

a) Personal Information Form: "Personal Information Form" was used to gather information on variables such as class level, diary keeping, frequency of reading books other than schoolbooks, weekly time allocated for reading, self-evaluation of reading habit, frequency of making Turkish Language homeworks, Turkish Language lesson first term school report grades, which could affect their attitude towards Turkish Language lesson, as well as demographic characteristics such as gender of the students and the education of their parents.

b) Scale of Attitude towards Turkish Language Lesson: The Scale included in Primary School Turkish Language Lesson (6th, 7th, 8th Grades) Teaching Curriculum consisted of 20 items in total. The Scale was developed in a five-Likert model as "fully agree, agree, indecisive, disagree, fully disagree" to determine the Attitude of Secondary School Students towards Turkish Language Lesson.

Factor analysis was conducted to examine the structural validity of the scale. In order to determine the factor structure of the scale, the principal component factor analysis was applied by using varimax rotation method on the points obtained from the responses that 752 students gave in the scale. Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) value was ,928. Bartlett test was found to be significant ($\chi 2 = 1362,932$; $p<0.01$).

As a result of the second factor analysis carried out after the 1st, 9th, 12th, and 15th items were excluded (because these items gave higher values for multiple factors), a structure consisting of two factors occurred, which explained 49,2% of the total variance and had an eigenvalue over 1. The first factor explained 38,6% of the total variance and the load values of the items varied between ,583 and ,783. Items in this factor expressed the positive emotions towards Turkish Language lesson, such as enjoying/liking Turkish Language lessons, etc. The second factor consisting of seven items explained 10,5% of the total variance and the load values of the items varied between ,544 and ,731. These items expressed the negative emotions towards Turkish Language lesson, such as disliking/not enjoying Turkish Language lessons. Cronbach α - internal consistency coefficient was measured to determine the reliability of the scale. When the 1st, 9th, 12th, and 15th items were excluded, Cronbach α - internal consistency coefficient was found as ,89. When the internal consistencies of each factor were considered, the internal consistency of the first factor was found as ,866, and the second factor was found as ,81. These results can be shown as a significant proof that the scale is a reliable scale.

Conclusions:

- *It was found that Attitude Towards Turkish Language Lesson Scale included in Primary School Turkish Language Lesson (6th, 7th, 8th Grades) Teaching Curriculum had a two-factor structure in 16 items, explaining 49% of the total variance. Coefficient of internal consistence regarding the scale was ,89. These results on scale validity and reliability showed that it can be used to determine the attitudes of secondary-school students towards Turkish Language lesson.*
- *It was found that attitude of most (59,9%) secondary school students towards Turkish Language lesson was positive. Also in Bölükbaş's (2010) study, approximately 68 % of students had positive attitude towards Turkish Language lesson. In the pilot studies of the Teaching Curriculum (2006) for Primary School Turkish Language Lesson (6th, 7th, 8th Grades), attitudes of the 6th grade students towards Turkish Language was measured (EARGED, 2006) and it was seen that students being educated with either the new or the old program had a negative attitude. However, in this study, more than half (56,4%) of the students had positive attitude towards Turkish Language lesson. Based on this result and Bölükbaş's (2010) study results, we can say that students had a positive change in their attitudes towards Turkish Language lesson within eight years.*
- *Attitude of female students towards Turkish Language lesson was more positive compared to the boys. This result seemed to be in in parallel with previous research results (Deniz & Tuna, 2006; Kaya, Arslantaş & Şimşek, 2009; Bölükbaş, 2010; Gür, Dilci, Şener & Yıldırım, 2013; Okur & Özsoy, 2013).*
- *It was found that the 5th grade students (74,1% positive) had more positive attitudes towards Turkish Language lesson compared to the 6th , 7th and 8th graders, although the 6th , 7th and 8th graders had positive attitudes. However, if we look at the effect size, this difference between classes is at a low level. Similarly, in Deniz & Tuna's (2006) study, the 5th grade students had higher attitude scores towards Turkish Language lesson compared to the 6th, 7th and 8th graders.*
- *Educational status of parents did not cause a significant difference. Similarly,*

Educational status of parents did not create a change in some studies (Kaya, Arslantaş and Şimşek, 2009; Gür, Dilci, Şener and Yıldırım, 2013). Some studies (Deniz and Tuna, 2006; Bölükbaş, 2010;) showed that attitude become more positive as Educational status gets higher. Okur and Özsoy's (2013) study on gifted students showed that those with less educated parents had a more positive attitude.

- *Attitude towards Turkish Language lesson of students, who kept diaries, was more positive compared to the ones who did not. This result can be interpreted as "writing habit positively affects the attitude towards Turkish Language lesson".*
- *Number of books, other than schoolbooks, read created difference in students' attitude towards Turkish Language lesson: Attitude towards Turkish Language lesson of students who read 1 to 3 books other than schoolbooks within the previous year was lower compared to those who read 4 to 15 books. However, when the effect size (partial eta square) was examined, the difference was found to be at a low level.*
- *Self-evaluation levels of students about their reading habits (very bad, bad, neither good nor bad, good, very good) created difference in their attitude towards Turkish Language lesson. Attitude towards Turkish Language lesson of students who had positive assessment about themselves was more positive compared to those who had negative assessment. Accordingly, those who define themselves as very good or good according to those who define themselves as very bad in terms of reading habit have a significantly positive difference in their attitudes towards Turkish Language lesson. According to effect size, self-assessment for reading habit affects the attitude towards Turkish Language lesson in a middle level.*
- *It was found that the students who always made their Turkish Language lesson homeworks had more positive attitude towards Turkish Language lesson compared to those who often, occasionally, sometimes and never made those homeworks; and those who often made them had more positive attitude compared to those who occasionally, sometimes and never made them. This showed that students with more positive attitude towards Turkish Language lesson were more willing to make homework; according to effect size, Turkish Language homework making frequency widely affected the attitude towards Turkish Language lesson.*
- *It was found that the students who had grades 4 and 5 in Turkish Language lesson had more positive attitude towards Turkish Language lesson compared to those who had 3 or less, and students who had 3, had more positive attitude compared to those who had 1. Taking the effect size values into consideration, it may be said that, Turkish Language lesson school report grades had a medium level effect on attitude towards Turkish Language lesson.*
- *It was found according to student perception that; the students whose Turkish Language teachers always took care of their students in lessons had more positive attitude towards Turkish Language lesson compared to those who often, occasionally, sometimes and never took care of them; and those who occasionally and sometimes took care of them had more positive attitude compared to those who never did. Taking the effect size into consideration, it can be said that, frequency of taking care of a student during a lesson by the teacher had a medium level effect on attitude towards Turkish Language lesson.*